

1. Методика встановлення цілого за частинами. Експертна спеціальність 4.2 «Дослідження знарядь, агрегатів, інструментів і залишених ними слідів, ідентифікація цілого за частинами»/ [укл. Коструб А.М., Грищенко О.В., Щирба Д.Є., Чашницька Т.Г.]. – К. : ДНДЕКЦ МВС України, 2015. – 37 с. : іл. Код державної реєстрації 4.2.35 від 29.01.2016.

2. Кофанов А. В., Волошин О. Г., Літвінова О. В. Трасологічні дослідження: Курс лекцій: Київ. нац. ун-т. внутр. справ, 2010.

Олександр Кривокурс
викладач кафедри криміналістики
та домедичної підготовки
Дніпровського державного
університету внутрішніх справ

МІСЦЕ ВЧИНЕННЯ ЗЛІСНОГО НЕВИКОНАННЯ ОБОВ'ЯЗКІВ ПО ДОГЛЯДУ ЗА ДИТИНОЮ АБО ОСОБОЮ, ЩОДО ЯКОЇ ВСТАНОВЛЕНА ОПІКА ЧИ ПІКЛУВАННЯ, ЯК СКЛАДОВА ОБСТАНОВКИ ПРОТИПРАВНОГО ДІЯННЯ

Місце вчинення злочину виступає одним з ключових і водночас обов'язковим для встановлення елементом обстановки вчинення злочину в ході досудового розслідування. Обов'язок слідчого встановлення місця вчинення злочину закріплено і у ст. 91 КПК України, в якій зазначається, що у кримінальному провадженні підлягають доказуванню подія кримінального правопорушення (час, місце, спосіб та інші обставини вчинення кримінального правопорушення) [1].

Важливе значення для встановлення істини у справі мають місце та час вчинення злочину. Однак при розслідуванні деяких злочинів визначення конкретного місця їх вчинення є дещо ускладненим [2, с. 139]. До таких злочинів відноситься і вчинення злісного невиконання обов'язків по догляду за дитиною або особою, щодо якої встановлена опіка чи піклування. Більшість науковців визначає місце вчинення злочину як певну географічну точку (територію, приміщення тощо), яка тісно пов'язана з обстановкою злочину [3, с. 116].

Оскільки обов'язковою ознакою злочинів, кваліфікованих за ст. 166 КК України, виступає злісність діянь злочинця, деякі науковці схильні ототожнювати дану дефініцію з тривалістю вчинюваних дій, що підтверджується результатами проведеного дослідження, відповідно до якого 79 % злочинів даної категорії є тривалими.

Тривалість протиправних діянь своєю чергою нерідко призводить до часткової просторової невизначеності та значною мірою ускладнює встановлення конкретного місця вчинення злочину.

Обстановка вчинення злочину багато в чому впливає на спосіб скоєння діяння, корегує його та формує його механізм. У ній виявляються окремі важливі особистісні риси злочинця, який формує (частково або цілком) дану обстановку і пристосовується до неї [4, с. 412-413].

Таким чином, місце вчинення злочину, передбаченого ст. 166 КК України, виступає джерелом інформації про подію злочину в цілому.

На підставі проведеного опитування слідчих, які здійснювали досудове розслідування злочинів досліджуваної категорії, встановлено, що 89 % респондентів визначили місце вчинення злочину як основне джерело матеріальних слідів.

Розглядаючи місце злочину в широкому розумінні, в контексті регіону вчинення, слід констатувати, що найбільш поширені вони в південно-східних областях України, таких як Одеська, Миколаївська, Херсонська та Запорізька. На цю групу регіонів припадає понад 50% всіх випадків. У центральних областях (Черкаська, Київська, Вінницька, Кіровоградська) рівень подібних злочинів значно нижчий – близько 31%. Ще менш поширені вони в західних областях (Львівська, Тернопільська, Чернівецька) – трохи більше 18%. Варто наголосити на тому, що в останні роки спостерігається тенденція до зростання кількості злочинів, передбачених ст. 166 КК, в південно-східних областях. Тоді як в центральних та західних областях цей показник залишається стабільним або має незначне зниження. Значна частина злочинів (понад 60%) припадає на невеликі населені пункти – селища, міста з населенням до 100 000 осіб та районні центри, які характеризуються високим рівнем безробіття, що негативно впливає на матеріальне становище мешканців.

Дослідженням матеріалів кримінальних проваджень встановлено, що у 87% випадків, коли злочин вчиняється шляхом створення небезпечних умов для життя або здоров'я потерпілого або неналежних умов для розвитку чи соціалізації дитини, суспільно небезпечні наслідки настають за місцем постійного проживання потерпілої особи.

Конкретизуючи інформацію, одержану в результаті ознайомлення з матеріалами кримінальних проваджень, в 65% випадків злочини цієї категорії вчиняються на території приватного домогосподарства, включаючи розташовані в ньому господарські споруди, які виступають місцями постійного проживання потерпілого. У 38% випадків злочини вчиняються в квартирах багатоповерхових будинків.

У 13% випадків злочини, скоєні способом залишення без нагляду, неналежного забезпечення медичною допомогою або перекладання догляду на іншу особу, відбуваються в таких місцях, як: бази відпочинку або інші загальнодоступні місця відпочинку, які розташовані поблизу водойм або в лісових масивах (59%); інші місця активного відпочинку (береги водойм, пляжі загального користування тощо) (28%); лісосмуги (8%); парки та сквери, які розташовані в межах населених пунктів (5%).

Таким чином, місце вчинення злочину, як елемент обстановки, несе в

собі значний обсяг інформації про подію злочину, на підставі оцінки та дослідження якої можна зробити логічні припущення про спосіб вчинення злочину, особу злочинця та вжити дієвих заходів щодо усунення детермінуючих факторів.

1. Кримінальний процесуальний кодекс України від 13.04.2012 року URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17#Text> (дата звернення 18.05.2022).

2. Павлова Н. В., Рец В.В. Визначення місця та часу вчинення шахрайства на первинному ринку нерухомості. Науковий вісник Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ № 3. 2018. С. 139-142.

3. Єфімов М.М. Теоретичні та практичні засади методики розслідування кримінальних правопорушень проти моральності: дис. ...докт. юрид. наук: 12.00.09. Дніпропетровський державний університет внутрішніх справ. Дніпро. 2021. 514 с.

4. Криміналістика : підручник. / К.О. Чаплинський та ін. Дніпро, 2017. 480 с.

Олександр Лук'яненко
судовий експерт сектору
фізико-хімічних досліджень відділу
досліджень матеріалів, речовин
і виробів Запорізького
науково-дослідного
експертно-криміналістичного
центру МВС України

ПРОБЛЕМА ВСТАНОВЛЕННЯ СПІЛЬНИХ ОЗНАК ПРИ ПОРІВНЯЛЬНОМУ ДОСЛІДЖЕННІ МЕТАЛІВ, СПЛАВІВ ТА ВИРОБІВ З НИХ

В останні роки все частіше виникає необхідність проведення порівняльного дослідження виробів з металів та сплавів. У зв'язку цим визначення ознак яких буде достатньо для встановлення спільного походження є актуальним завданням. Зазвичай даний тип досліджень вимагає встановлення спільного або відмінного походження боеприпасів вогнепальної зброї за допомогою якої було скоєно злочин та тих, що були вилучені у підозрюваного.

Причина такого стану – це широкомасштабна збройна агресія проти України та воєнні дії, розпочаті російськими військами. Цим і пояснюється велика кількість зброї, яка власне і потрапляє на «мирну територію», тягнучи за собою значне поширення кримінальних правопорушень.

Основними типами виробів, що потребують порівняльного дослідження – являються кулі для вогнепальної зброї. Будова звичайної кулі достатньо проста: зазвичай такі кулі складаються зі свинцевого сердечника, поміщеного в оболонку з більш твердого матеріалу (наприклад, мельхіору,